Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Grammatica

[Köln], [um 1490/93]

Quarta regula grammaticalis

urn:nbn:de:bsz:31-289417

Visual Library

Ar Sexto illa ē ɔgrua. lucē tuã ⁊ veritatē tuã ipa me deduxerūt ⁊ tñ relatm̄ ⁊ ſuũ añs diſcõueniũt in genere. Añs ꝓbat̃. qa añs. ſ. lucē tuã eſt generis feminini ſinglaris nũeri. ⁊ relatm̄ ſ. ipſa eſt gñis neutri. ğ diſconueniũt. ¶ Dõm ꝙ ipa non eſt ſimpl'r ɔgrua. ſed figuratiue. Admittit̃ eñi ꝑ anthithelim ponēdo genꝰ ꝓ genere. ſ. ipa ꝓ ipſe. Scđo dicit̃ ꝙ refert̃ ad añs non formalit̃ poſitũ ſed ſubintellectũ. ſ. entia dicendo. emitte lucē tuã ⁊ veritatē tuam ipſa ſcꝫ entia deduxerunt me.

Ar Septio. illa ē ɔgrua. i pace in idipm̄ dormiã ⁊ requieſcã. et tñ relatiuũ ⁊ ſuũ añs diſcõueniũt in gñe. Añs ꝓbat̃. qꝛ añs ē gñis feīnini. ſ. pace. ⁊ relatm̄. ſ. in idipm̄ ē gñis neutri. Dõꝫ ꝙ ſi relatiuũ. ſ. in idipm̄ refert̃ ad añs formal'r poſitũ tunc orõ eſt ſimplicit̃ incõgrua. ſi autẽ referat̃ ad añs ſubintellectũ. ſ. xp̄m tũc orõ ē ɔgrua. ⁊ ſenſus eſt dormiã in pace. ſ. gr̃e. ⁊ requieſcã in idipm̄. ſ. xp̄m q̄ eſt pax glorie. ⁊ ſic admittit̃ rõne ſubintellectionis accuſatiui huiꝰ ſcꝫ xp̄m. Alij vero dicunt ꝙ in idipm̄ ſit aduerbium tempis vl' congregandi vel qualitatis. ⁊ valet tantum ſicut eternaliter. ⁊ ſm̄ hoc non eſſet ibi relatiuũ ⁊ ſuum añcedēs. ⁊ vt ſic non oportet ea conuenire in predictis accidentibus.

Ar Octauo. iſta eſt ɔgrua. tēpus (qui fiunt) in eodem continet actus. ⁊ tñ relatiuum ⁊ ſuum antecedēs diſconueniũt in genere. qꝛ añs. ſ. tp̄s eſt gñis neutri. ⁊ relatm̄. ſ. q̄ ē gñis maſculini. ¶ Dõm ꝙ tēpus nõ eſt añs huius relatiui q̄. ſed actus vt tempus continet actus. qui. ſ. actus fiunt in eodem tempore.

Quarta regula grammaticalis

Quarta regula grammaticalis ē iſta demõſtratm̄ ⁊ ſuũ demonſtrabile debēt cõuenire in numero in genere ⁊ in caſu. Exemplũ. vt ille hõ. illa mulier. illud animal. vñꝰ Adiectiua velut ſubſtãtiuis ſociantur. Sic demonſtratiua demonſtratis iungere debes. ¶ Rõ regule eſt iſta. qꝛ demõſtratiuũ ⁊ ſuũ demr̃abile hñt ſe ſicut adiectiuũ ⁊ ſubſtantiuũ. que volunt conuenire in his tribus accidentibꝫ. ğ etiã demonſtratiuũ ⁊ demonſtratũ volũt ɔuenire in his tribꝫ. Tenet ɔña. qꝛ vbicũqꝫ eſt demonſtratiuũ ⁊ ſuũ demõſtrabile ibi eſt adiectiuũ ⁊ ſubſtantiuũ. ſed non econuerſo. ⁊ ſic iſta regula habet ſe ad regulam adiectiui ⁊ ſubſtantiui. ſicut pars ad totum.

Sciēdũ Primo ꝙ demõſtratiuũ ē dictio ſcãs rē ꝑ quã fit demr̃atio. vel eſt dictio ſcãs ſuũ ſignificatũ ꝑ modũ demonſtrãtis alterum. vt ille homo. ibi demonſtratiuũ ſcꝫ ille eſt dictio ꝑ quã fit demonſtratio. id eſt dictio ſignificãs ſuũ ſignificatũ ꝑ modum demonſtrãtis alterum. ſcꝫ ſuũ demonſtrabile. Et nota ꝙ demonſtratiuum eſt duplex. ſcꝫ caſuale ⁊ ñ caſuale. Caſuale ē qđ hꝫ caſũ ꝓ accñte. Et tale ē dupl'x. ſcilꝫ

Regule grāmaticales

ect noīal e ⁊ ꝓnoīale. Noīale. vt tal' tātꝰ ⁊ ſilia. Pronoīale vt ego tu
ille ipe iſte h ⁊ iſmeꝰ tuꝰ ſuꝰ nr̄ ⁊ vr̄. Sꝫ demōſtratm̄ nō caſuale eſt.
qđ nō hꝫ caſum ꝑ accn̄te. vt ſtꝫ aduerbia demōſtratia loci. vt hic ibi il
luc iſtuc. ⁊ ſilia. Et ſilr̄ aduerbia demōſtratia. vt en ecce. Et ſilr̄ etiā
aduerbia q̄litatꝫ ⁊ quātitatꝫ. vt talit quātū ⁊ ſilia. de quibꝫ oībꝫ de-
mōſtratiuis nō caſualibꝫ nō intelligit regl'a. Sꝫ demōſtrabile ē dcō
ꝑcās rē ad demōſtrādū aptā. vt ille hō currit. vbi ille ē demr̄atm̄. et
hō eſt demōſtrabile. i. ꝑcās rē q̄ apta nata ē dmōſtrari. vl' q̄ actualit
demōſtrat. ⁊ ꝯſilia demōſtrabilia ſtꝫ equꝰ aſinꝰ aīal leo albedo color
⁊c̄. Sꝫ demōſtratio ē rei ſubiecte ocul'. vl' tāq̄ȝ ſubiecte ocul' certa re
p̄ſentatio. vbi (repſentatio) ponit loco gn̄is. q: oīs demōſtratio ē re
p̄ſentatio alicuꝰ rei. Dicit ꝯn̄r (rei ſubiecte oculis vel tāq̄ȝ ſubiecte
ocul') vbi tangit potētia cognitiua. cui fit demōſtratio. Nam in omī
demonſtratione res demōſtrata p̄ſentat oculo corꝑali. ſicut fit in de
monſtratōe ꝑſonali rei viſibilis. Vel res demōſtrata p̄ſentat oculo
intellectuali. ſic ꝯtingit in demōſtratōe impſonali. ¶ Itē duplex eſt
demonſtratio. ſ. ad ſenſum ⁊ ad intellectū. Demōſtratio ad ſenſuȝ ē
qn̄ demōſtratiuū ⁊ demōſtrabile accipiunt ꝓ eadē re ī nūero. vt iſte
currit demōſtrādo petꝝ. vbi demōſtratiuū. ſ. iſte ⁊ res demōſtrata.
ſ. petrꝰ accipiunt ꝓ eadē re in nūero. Et dr̄ (demōſtratio ad ſenſū)
q: ꝑ ea demōſtrāt res. q̄ ſolo ſenſu viſus ꝑcipiunt. ¶ Demōſtratio
ad itellectū eſt qn̄ demōſtratm̄ ⁊ demōſtrabile nō accipiunt ꝓ eadē
re ī nūero. vt dicēdo tātꝰ eſt ſocrates. demōſtrādo aliū hoīem q̄ eſt
eiuſdē quātitatꝫ cū ſocrate. Et dr̄ demōſtratio ad itellectū. q: ē ſolū
rei intelligibilis. i. ꝑ eā demr̄āt res q̄ intellectu ꝑcipiuntur.

Ar Contra hoc. nulla eſt relatō ad intellectum. g̊ nulla erit de-
mōſtratio ad itellectū. Tenet ꝯn̄a. q: nō videt rō diuerſita
tis. Dōm breuit negādo ꝯn̄aȝ. q: aliq̄ ē demōſtratio ad in
tellectū. q̄ demr̄atio obijcit potētie cognitie ſiue cognoſcitiue. Sed
ſm̄ Areſt. 3° de aīa duplex ē potētia ꝯgnoſcitiua. ſ. ſſitia ⁊ itellectia.
ſiue ſſus ⁊ itellectꝰ. ⁊ g̊ ſic demōſtratio vl' res demōſtrata obijcitur
ſſui. ita etiā pt obijci itellectui. Et g̊ dōm ē q: lꝫ demōſtratio ē du-
plex. n̄ tn̄ relatō ē dupl'x. q: relatm̄ ē an̄ late rei recordatm̄ mō res an̄
lata. i. ꝑus dicta abſēs ē. mō illō qđ nō ē pn̄s nō pt ſenſu ꝑcipi. ſꝫ ſo-
lo itellectu. q: ſenſꝰ nō ꝑcipit ſuū obiectū niſi ī pn̄tia rei ſenſibil'. g̊ ſo
lū duplex ē demōſtratio. ſ. ad ſenſū ⁊ ad itellectū. ⁊ nō relatō. ¶ Alio
āt mō diuidit demōſtratio ī ꝑſonalē ⁊ ſimplicē. Demōſtratō ꝑſona
lis ē qn̄ demr̄atm̄ ⁊ ſuū demr̄abile accipiūt ꝓ eadē re ī nūero. i. qn̄ idē
itelligit ꝑ demr̄atm̄. qđ demr̄abat pn̄tial'r ad oculū. vt ille currit de
mōſtrādo ſocratē curtētē. vbi dmr̄atm̄. ſ. ille. ⁊ dmr̄abile. ſ. ſocrates
accipiunt ꝓ eadē re ī nūero. Sꝫ demr̄atō ſimpl'r ē qn̄ demr̄atm̄ ⁊ ſuū
demr̄abile n̄ accipiūt ꝓ eadē re ī nūero. ſꝫ ꝓ eadē re ī ſpē. vt ſacerdos
dr in ꝯſecratōe ſal'. Elizeꝰ miſit te aq̄s. vbi p̄ſbit vl' ſacerdos non
vult deſignare idē ſal in numero. ſꝫ idē ſal in ſpē. i. in natura comuni

G. H. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE